

RESPNSUM

(DIGEST)

The Halachic Basis of our Kashruth Certification of Hormel Company Incorporated Gelatin.

**BY RABBI YEHUDA GERSHUNI
& RABBI JEHIEL M. GOLDSMITH**

Rabbi Chaim Ozer Grodzensky of Wilno, of Blessed Memory, in his book, "Achi Ezer", Part Yore Deah, paragraph 11, states: ... When, by chemical processes, the elements are separated and a new substance is produced ... since it cannot be attained unless the original material is dried and spoiled even if later, by chemical processes, it is given a good taste, it is considered a new substance."

On the basis of this Halachic principle, the universally accepted Halachic authority pronounced the new substance to be Kosher and pareve. The Hormel Company Incorporated Gelatin may by all standards be classified as a new substance regardless of its origin prior to the various chemical treatments and processes preceding the product called gelatin.

Rabbi Grodzensky's verdict is based upon such authorities as the Shulchan Aruch, Rama, Schach etc. However, the Ritvo preceded them, and in his comments on tractate Avoda Zara, 39, he writes: "And where (a food article) becomes inedible even for a dog, although it is later made edible, it cannot again assume an 'Issur' (prohibition.) — It is as if one perfumes a malodorous carcass or dust. It does not regain its previous status."

A similar opinion is rendered in "Chavat Daat", Hilchot Taaruvot, 103. Among the latter Halachic authorities who expressed similar views are Rabbi Yehuda Leib Zirelson, in his book "Atzei Levanon", paragraph 43; Rabbi Issac Burstein of Ostrolenko, in "Mat'amei Yitzchak", in the Yore Deah part, paragraph 24, 25; Rabbi Judah L. Seltzer (for many years Secretary-General of the Union of Orthodox Rabbis of America), in his book "V'zot Liyehuda", paragraph 26; and the venerable Rabbi Joseph Eliyahu Henkin, in "Eduth Israel".

Our Certification of Hormel Company Incorporated Gelatin as Kosher and Pareve is, as any unbiased reader will see, based upon unimpeachable Halachic sources. Being fully acquainted with the methods and processes used in the manufacture of Hormel Company Incorporated Gelatin, we can state without equivocation that it meets the specifications of the Orthodox Dietary Laws and is Kosher and Pareve.

ת ש ו ב ה

בדבר הכשרות של הורמל קומפ.

מאת

הרב יהודה גרשוני
והרב יחיאל מאיר גאלדשמיד

הנני לברר מתוך תשובות של גדולי תורה והוראה על ההיתר הג'לטין, הנעשה מעצמות ומכל מיני עורות, אחרי שעוברים אופני העיבוד באופן כימאי ונתיבש כעץ. מקור ההיתר הוא הרמ"א יו"ד (סי' פ"ז סעי' י') עור הקיבה מייבשין אותו ונעשה כעץ וממלאי אותו חלב מותר, דמאחר שנתיבש הוא כעץ בעלמא ואין בו לתלוחית בשר, ובש"ך כתב והוא הדין שאר בני מעיים שמיבשים אותן עד שנעשו כעץ, מכל מקום לכתחילה אין לעשות כן, אבל כבר הביאו הפוסקים בפתחי תשובה הש"ך יו"ד (סי' קי"ד ס"ק כ"ז), דמתיר כרכום עכו"ם משום דחוטאי בשר שמערכים לתוכה נתיבשו, ושם מתיר אפילו לכתחילה, ואף בשר יבש מנבלות וטרפות, והנודע ביהודה חלק יו"ד קמ"א (סי' כ"ו), רוצה לחלק בין בשר וחלב אינו אוסר אבל בעור הקיבה מנבלות וטרפות אינו מועיל התיבשות להתירו, אבל הביאו הש"ך ביו"ד (קי"ד ס"ק כ"ז) שמפורש להיפוך מדבריו. וכן הביא הפתחי תשובה בשם תשובות תפארת צבי דאף עור קיבה מנבלות וטרפות אם נתיבשו כעץ מותר, ובברכי יוסף יו"ד (פ"ז) בשיורי ברכה, הביא שמכאן התיר הרב שבות יעקב (ח"ב סימן ע'), דם תיש הנקרב ונתיבש ונוהגים לאכלו אפילו חולה שאין בו סכנה, והמליץ טוב על המנהג דכיון שנתיבש מאד עד שנעשה כעץ ואין בו לתלוחית אין בו איסור כלל כדינו של הרב שבלי הלקט שכתב הרמ"א בהגהה כאן.

וכן מפורש להדיא בשו"ת מהרש"ם (חלק ג' סי' שמ"ז) שהביא במחבר"ר להחיד"א ליו"ד פ"ז, שהעתיק לשון שיבולי הלקט, שממנו מקור דברי הרמ"א שם, שסיים דהא דאין מעמידין בעור קיבת נבלה היינו בלחה דוקא ולא בנתייבש, ומפורש להיפוך מהנודע ביהודה בזה. והוא מסיק מזה שאין הבל בין איסור בשר וחלב לאיסור נבלה וטרפה, דכל שנתייבש היטב אין בו שום איסור כלל וכלל.

ואין לאיסור הג'לטין בסברת החוות דעת יו"ד (סי' ק"ג ס"ק א'), באיסור שנתייבש כעץ ועומד לכך לתקן בו אוכלים אחרים דאינו מתבטל מאיסורו מפני התייבשות האיסור, כיון שעומר מתחילה לכך עיי"ש בדבריו, כבר השיב על זה הגאון האמיתי בספרו אחיעזר חלק יו"ד (סי' א), שכתב שם, אודות הציטרון זאלץ, שנעשה משמרים סתם יינם בתערובות סיד שרוף ומתיר שם מטעם שנתייבשו, והביא דברי החוות דעת שם, וכתב לחלק בין שמרי איסור העומדים מצד עצמם לכך, ובין מה שצריכים צירוף פעולות כמיות, וא"א שיתהפך לדבר אחר רק ע"י שיופגם מתחילה בדברים הפוגמים ושורפים על ידי תחבולות כימיים להפוך לדבר אחר, ופנים חדשות זהו כשנשתנה לדבר המותר, וכמ"ש הר"ן בע"ז דף ל"ט, בטעם ההיתר מהמוסק בנבלה שנתהפכה לדבש, לפי שנעשית מתחילה פגום קודם שנתהפך לדבש ואין זה יוצא מן האיסור, והוה כמו שאמרו בתמורה (דף ל"א), בביצת טריפה דלכי גביל הוי עפרא בעלמא, ואין זה יוצא מן האיסור. עיי"ש בדבריו הנפלאים בזה. וכן אוסיף שם בתשובה הזאת ח"ל, וכן נראה לדון בפעולות הכימיים המבדילים כל מורכב ומוציאים כח אחר הנקרא פעפסין, ואף דבודאי נראה דבכל איסור תורה כל כח איסור שבו אסור כמו חלק מן האיסור, מכל מקום כיון דאי אפשר להוציא את הכח רק ע"י שנתייבש ויופגם האיסור דינו כפגום; ואע"פ שע"י תחבולות כימיות ותערובות דברים אחרים יהיה הטעם שבו משובח, מכל מקום זהו כפנים חדשות באו לכאן ודמי למוסק לפי טעם הר"ן.

הנ"ל משום הנפגם מתחילה וכו'. ובסוף התשובה אות י"א מסיק ח"ל, ומהנ"ל נראה במיץ הקיבה ובשאר פעולות הכימיים שמבדילים ומפסידים עד שיפסול מאכילת כלב, אף שראויים ע"י התיקון לתת טעם משובח מכל מקום היכא דאינו עומד לכך מתחילה נפקע איסורם עכ"ל. ומעתה בנידון הג'לטין הנעשה מעצמות ועורות ממינים לא כשרות אחרי שהנחו בעסיד ואחרי כל הפעולות הכימיים שנפגמו ונפסלו מאכילת כלב, ואח"כ נתייבשו כעץ, ונתחדשו לפנים חדשות הכל מודים שמתרים.

ואח"כ שטוחנים אותם ועושים מזה אבק המכונה אבקת ג'לטין יש להתיר האבקה הנעשה מעצמות והעורות,

מטעם שהאיסור שהיה מקודם כבר חלף חלף ממנו ופנים חדשות באו לכאן ויתרון הכשר, ואין עוד מה לחשוב אודות דין של מעמיד, כיון שבשעה שהוא מעמיד בו מין כשר הוא, זה ברור מאד.

ובחלק ג' שו"ת אחיעזר מאריך הגאון הנ"ל (בסי' ל"ג), בדבר שאלת הדר"ג אם אפשר להכשיר מין אבק חדש אשר מוצאו מעצמות יבשות אחר מערבים אותו בהרבה מיני מאכל, והביא אופן עשיתו בפרטיות: שלוקחין עצמות יבשות ושורין אותן בעסיד ממלח, אח"כ שמים העצמות במים עם חומר וגם שמים העצמות בפוספור, ומבשלים ומנקים ומיבשין, והעצמות מתיבשות. אח"כ במשך ארבעים ושמונה שעות, וטוחנים אותו כמו קמח צוקר.

וכת"ר העלה להתיר בדברים נכונים, על מה שכתב הרמ"א סימן (פ"ז ס"ק י'), בעור הקיבה דלפעמים מולחים ומיבשין ונעשה כעץ, דאחר שנתיבש הוי כעץ בעלמא וכי'.

והגאון הנ"ל מפלפל בדברי השואל, ומסיק ואם כן פשוט, דעצמות שנתיבשו אין בהם חשש איסור כלל, ועיין בתוס' ע"ז דף ס"ט דדאי רגלי הדבורים כיון דעצמות בעלמא נינהו מותרים, דהא עצמות החמור טהורות ורגלי החמור כעצמות החמור וכי' ולענין אכילה שנתיבש בדבש שפיר דמי.

גם הגאון ר' יצחק בורשטיין זצ"ל, אב"ד אוסטרוולנקו בספרו מטעמי יצחק, בחלק יו"ד (סימן כ"ד וכ"ה), דן בענין עשיית ג'לטין מציר דג טמא שנתיבש לגמרי ואינו ראוי לאכילה ונפסל גם כן מאכילת כלב, אך כאשר נותנין אותם במים רותחים או נמס כליחה רכה ונעשית ראוי לאכילה ונותנים אותה בדבש כדי להעמיד, ובשאר מיני אכילה כדי לסנן ולהקפיא המאכלים, אם יש היתר מה שנוהגים להקל בזה לערב הג'לטין בתבשיל יותר מס' וכי' ומאריך בזה, ואין זה שייך לענין שלנו, כי שם עומד להנתן במים רותחים ועל ידי זה נעשה ראוי לאכילה מחמת עצמו, אבל הגאון הנ"ל מסיק שיש זכות לאלו המקילים בזה, דכיון שנפסל מקודם מאכילת כלב ונפקע ממנו שם אוכל, והוי פרשה בעלמא, שפיר יש לומר דליכא איסור אפילו מדרבנן במחקן האוכל אח"כ, ולפי זה כל שכן כאן שמותר כאשר הג'לטין נעשה מעצמות יבשות ומעורות אשר נשרו בחמר כימי ונעשו כפרשא בעלמא אשר נפסלו מאכילת כלב.

והנה באחד מהראשונים הריטב"א במסכת ע"ז ל"ט כותב וז"ל: ד"ה התם וכי', ואיכא למידק דאם איתא דהכא משום איסור בלוע שאינו בן יוצא הוא הרי כשנפגם בעודו בלוע יצא מכלל איסור וכי' הדרא ומחליה ליה אגב תורפא דחלתיאת מאי הוי, הרי זה כמבשם נבלה

סרוחה או מבשם את העפר דשוב אינו חוזר וניעור ע"כ
דבריו. מפורש כאן כשגוף האיסור נפגם לגמרי עד שיצא
מאיסורו אינו חוזר לאיסורו.

וב"אבני נזר" הלכות תערובות (סי' פ"ז ד') מביא
"כתב הרא"ה בבדק הבית, דאם נפגם מחמת שנשתנה —
שוב אינו חוזר ונאסר "דאפרא בעלמא הוא".

התם סופר (יו"ד סי' קי"ז) כותב: יפה פסק בחק
יעקב (סי' תס"ז): שמן מחרצנים של יין נסך מיבשין
החרצנים עד שנעשין יבש מאד, ואח"כ דכין אותן
במדוכה עד שנעשין לפרורין קטנים ואותן הפרורין
מהבהבין אח"כ במחבת על האש עד שמעלין זיעה, כל
דבר שנשתנה לדבר היתר הותר, כגון בשר לדבש והכא
היין לשמן. ע"כ בענין זה.

מכל חומר תשובות של גאוני הדורות מחכמי התורה
מבורר כי הג'לטין הנוצר מעצמות ועורות מכל המינים
אחרי שעוברים מספר תהליכים כימיים ונתייבשו כעץ
ממש אף שראויים ע"י תיקון לתת טעם לשבח מותר,
כמו שביארנו בתשובה הזאת בזה.

ואין עוד לחשוב אודות דין של מעמיד, כיון שבשעה
שהוא מעמיד בו "מין כשר הוא" וזה ברור מאד לכל מי
שמבין תורת ישראל והלכה ברורה דוק בכל זה.

